

Нещодавно, їдучи з Луганська до Києва, я мала нагоду спілкуватися з носіями ідеї «руського міра» (українською правильніше казати «російського світу»). Зупиняючись на станціях Комунарськ, Микитівка, Дебальцеве, потяг наповнювався численними жіночками різного віку в довгих сукнях і хустках та менш численними бородачами з довгим волоссям, зібраним у пучок або косичку – в рясах або в мирському одязі.

Із усіх пасажирів мені пощастило чи не найбільше, бо в моє купе сіли священник, його помічниця і з ними – 12-річний хлопець. Тільки-но потяг рушив з місця, до «батьюшки» стали по черзі підходити всі жіночки в хустках і, склавши смиренно руки й опустивши очі долі, просили в нього благословення. Батьюшка милостиво клав на їхні руки свою правицю, і ті раболіпно її цілували; у лівій руці священник тримав мобілку, яка часто дзвонила й переривала таким чином ритуал. Уранці ця процедура повторилася.

Священник більше обговорював по телефону оргпитання, пов'язані з пікетуванням «православними» Верховної Ради з вимогою заборони застосування ідентифікаційних кодів для громадян і впровадження пластикових паспортів та відвіданням Києво-Печерської лаври, і побіжно вирішував питання ночівлі й харчування. Жіночки розмовляли мало, більше читали Святе Письмо.

Дрімуче невігластво чи мракобісся?

Я ж, виявивши настирливе бажання поспілкуватися, отримала від тих жінок багато цікавої інформації: про те, що їхня церква – єдина канонічна православна церква, а всі інші – то «розкольники», «відступники»; що українці та росіяни – це єдиний народ; що старослов'янська є живою мовою і в неї велике майбутнє, а українська – це штучна мова, і виникла вона з російської шляхом міксування з польською та австрійською; що Україні треба якнайшвидше злитися з великою Росією, бо в нас одне коріння; що католики та уніати – це породження диявола (про це свідчить такий «факт»: одного разу, коли католики молились у костелі, на них упала стеля й після цього в них повиростали хвости)... Мені стало шкода не цих жінок, а хлопчика, який усе це слухав і, напевно, вірив оповідачам.

Просвіщали мене співбесідниці на повному серйозі, а коли я спробувала спростувати їхню маячню, в розмову втрутився священник і спитав, де я, така розумна, працюю. Мені кортіло сказати, що я філолог і викладаю у виші старослов'янську мову, але я вирішила цього не робити, бо спало на думку те, що майже 70 відсотків православних священників у радянський час активно співпрацювало з КГБ...

Тоді я спитала у батьюшки, чи вважає він правильним те, що його колеги з Луганщини

забороняють людям сповідатися українською мовою, агітують у церкві за певного кандидата на президента, перепродують горілку і тютюнові вироби і «псують» місцевих дівчат? До честі мого співрозмовника, він сказав, що так робити негоже, а от я не маю жодного права засуджувати «святих отців», бо це – великий гріх. Як, до речі, є великим гріхом і те, що я вдягнена у штани, а не в спідницю, і до церкви я, мабуть, ходжу з непокритою головою. Тож мені, як заявив священик, не бачити Царства Небесного. Єдине, що може мене врятувати – це навернення до їхньої «єдино правильної церкви».

Патріарх найканонічнішої церкви – Кирило

Кирило цього року відвідав Україну вже вчетверте. Тепер він побував у Луганську, офіційно – з нагоди 20-річчя Луганської єпархії. Зі своїм пастирським словом очільник РПЦ звернувся до луганців двічі. Спочатку – у Свято-Володимирському кафедральному соборі, де митрополит Луганський і Алчевський Іоанікій назвав його «ангелом Руської (?) православної церкви». А потім – на Театральній площі, яка може вмістити найбільшу кількість людей у місті.

Луганськ досі є носієм знаків тоталітарної доби, яких тут повно на кожному кроці. І на Театральній площі сьогодні гордо бовваніє пам'ятник Леніну. Тож, аби не сильно бентежити патріарха, сцену, де мала правитися літургія, розвернули перпендикулярно вождеві світового пролетаріату.

У своєму пастирському слові Кирило говорив про Луганщину, якою «приростає економічна міць України» (відверто кажучи, заїжджий гість не в темі, адже економіка області сьогодні в повній депресії), про «народ Донбасу», який «ревно оберігає православну віру», і про наше спільне «отечество». А ще він розповів (мабуть, для «розкольників» і «відступників») красномовну притчу про вигнання легіону бісів із одержимого і загибель стада свиней, відтак побажав присутнім «не піддаватися ересі», «триматися справжньої православної віри, виховувати в ній своїх дітей і внуків, зберігати єдність Матері-церкви, пам'ятаючи грізні слова апостола: якщо навіть ангел з неба стане благовістити вам не те, чого ви були навчені, то анафема вам буде».

На Кирилові була мантия смарагдового кольору, такою ж була й інша атрибутика заходу – людям роздали зелені повітряні кульки, біля пам'ятника майоріло з півсотні зелених прапорів із особистою емблемою Кирила – літерами ПК («Патріарх Кирило») в обрамленні золотого вінка.

Усе виглядало кричущо-красиво – і це, і великий червоний килим, по якому ходив Кирило і його почет, й оздоблена відповідним чином сцена, на маківці якої викарбувано гасло: «Тело Христово примите, источника безсмертнаго вкусите», і великий напис на сусідньому драмтеатрі: «Луганщина приветствует Святейшего Патриарха Московского и всея Руси Кирилла», і розвішані поряд бігборди з зображенням героя дійства і словами: «Луганчане с любовью приветствуют своего Патриарха».

Безперечною прикрасою свята були численні «козаки» у святковій амуніції – з червоними лампасами, зірчастими погонами й яскравими орденами, вишикувані на

передньому плані. А також усе вище керівництво міста й області – зокрема Луганський міський голова Сергій Кравченко, голова ЛОДА Володимир Пристюк і голова Луганської облради Валерій Голенко. А ще – сам народний депутат Олександр Єфремов, який заради віддання честі високому московському гостю полишив свої державотворчі справи в Києві і приїхав на батьківщину.

Безвідмовні малороси

Луганська влада зробила все можливе й неможливе, щоб візит високоповажного гостя був успішним. Спочатку обласне державне (!) телебачення ідеологічно «обробило» населення кількома документальними стрічками, серед яких – фільм про РПЦ режисера Микити Міхалкова і фільм «Три сестри» режисера В'ячеслава Матвєєва (до речі, цей громадянин Росії сьогодні працює генеральним продюсером Луганської обласної державної телерадіокомпанії, хоча така посада не передбачена її штатним розписом); а продюсером цього фільму є Родіон Мірошник, за сумісництвом – гендиректор цієї ж компанії.

Як ви здогадалися, три сестри – це Україна, Росія і Білорусь, яких «навечно» об'єднало православ'я. Усе, що не вписується в православну парадигму, його автори тлумачать як моральне збочення (приклади – Шухевич, Бандера, Шептицький). Фільм розраховано на неосвічених людей хоча б тому, що «свідок» подій у Бабиному Яру, що відбулися восени 1941 року, стверджує, що радянських моряків вели на страту босими по 37-градусному (це у вересні!) морозу, а вдягнені в чорну німецьку форму вояки розмовляли українською мовою (натяк на те, що це були упівці, але ж УПА створено 1942 року!)

Як безпосередній учасник літургії на майдані, стверджую, що людей там зібралося не менше 10 тисяч. Були там і справжні віруючі – люди з просвітленими очима, вони були активними учасниками літургії. Але більшість присутніх зовсім не знали молитов і навіть не вміли (або не хотіли) хреститися. Вони постійно перемовлялися, дехто підсміювався над незрозумілими старослов'янізмами типу «паки», «ґлаґолі», «рці». Як виявилось, серед таких було дуже багато луганських студентів із різних університетів і коледжів, яких спеціально для цього звільнили від занять. Сама чула, як вони обурювалися тим, що їх зобов'язали тут бути.

Було перекрито рух на кількох центральних вулицях міста; там стояло не менше сотні великих пасажирських автобусів із усіх міст та районів Луганської області, на лобовому склі яких були наліплені кирилівські емблеми. Поспілкувавшись із пасажирями тих автобусів, я дізналась, що на цей захід привезли бюджетників – працівників системи охорони здоров'я, освіти, держслужбовців.

А ще місцева влада на час перебування Кирила в Луганську для «охорони громадського порядку і здоров'я громадян» і з метою «національної безпеки» підключила весь луганський гарнізон міліції, весь особовий склад обласного апарату УМВС, військовослужбовців внутрішніх військ МВС України (в/ч 3035) і формування ВВС «Тайфун» і «Вен Бест». За моїми підрахунками, цих «правоохоронців» на площі було тисяч зо дві – і міліціантів, і людей у бронезилетах, і коротко стрижених накачаних

молодиків у цивільному з рацією. Вони і по одному, і групами по 5-7 осіб шмигали поміж людським натовпом, придивлялись і прислухались до кожного.

Напередодні представникам націоналістичних партій владою або ж судом було заборонено висловити протест проти приїзду Кирила мирним способом – плакатами і розгортанням національного прапора.

У цьому зв'язку мені пригадалося, як протягом останніх років ця ж влада неодноразово зганяла мешканців Луганщини на мітинги на підтримку Партії регіонів або особисто Віктора Януковича. А ще – як у більш далекому минулому колишніх комсомольських активістів і секретарів (а серед них були і Єфремов, і Голенко, і Кравченко, і Пристюк) також звозили на релігійні свята автобусами до храмів – або щоб вони стояли в кордонах, не пускаючи туди молодь, або щоб виганяли звідти людей. А їхні старші товариші, секретарі компартійні, звільняли з роботи людей і виключали студентів із вишів, якщо ті наслідувалися хрестити своїх дітей або вінчатися в церкві.

А ще за їхніми вказівками закривали чи навіть руйнували церкви, хоча не так масово, як це чинили їхні попередники – комуністи 1920-60-х років. Що ж, як сказав Леонід Кравчук, тільки дурні не міняють своїх переконань. А наші штатні экс-комуністи та комсомольці – люди розумні. Одні з них поміняли комуністичну ідеологію на «руській мір», а інші – на український націоналізм. Але, якщо вірити Біблії, Христос дуже не любив міняйл і завжди гнав їх із храму...

Ірина Магрицька – кандидат філологічних наук, доцент Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, журналіст, громадський діяч ([Раді о Свобода](#))